

Ochrona prawna sołtysa

Co to oznacza w praktyce, że sołtys korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym – zapytał sołtys z powiatu grodzkiego podczas wizyty studyjnej zorganizowanej w ramach programu: „Sołtyski i liderki, kobiety wiejskie zarządzają polską wsią”. W związku z tym, że na bardzo szczegółową odpowiedź podczas wizyty nie wystarczyło czasu, wyczerpującej odpowiedzi udzielam na łamach „Gazety Sołeckiej” i na naszej stronie internetowej.

Ochrona prawna na takich zasadach jak funkcjonariuszom publicznym przysługuje sołtysom z mocy przepisu art. 36 ust 3 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 wraz z późniejszymi zmianami). Przepis ten został wprowadzony dzięki nowelizacji tej ustawy w 1995 r. w wyniku inicjatywy Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów.

Przepis brzmi: „**Sołtys korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.**”

Zgodnie z przepisem art. 115 par. 13 Kodeksu Karnego funkcjonariuszem publicznym jest:

- prezydent RP, poseł, senator, radny, sędzia, ławnik, prokurator, komornik, zawodowy kurator sądowy, osoba orzekająca w sprawach o wykroczenie lub w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba, że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych, osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba, że pełni wyłącznie czynności usługowe, osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej, funkcjonariusz powołany do ochrony bezpieczeństwa publicznego lub funkcjonariusz służby więziennej, osoba pełniąca czynną służbę wojskową, a także wiele innych osób pełniących funkcje publiczne do których też zalicza się sołtys.

Ochrona podczas wykonywania obowiązków

Korzystanie przez sołtysa z ochrony prawnej oznacza, że Kodeks Karny zapewnia mu ochronę prawną w związku z pełnieniem przez niego funkcji publicznej w razie:

- naruszenia nietykalności osobistej sołtysa,
- czynnej napaści na niego,
- znieważenia go,
- udaremnienia i utrudnienia mu kontroli
- wywierania wpływu na wykonywane przez sołtysa czynności urzędowej - z użyciem wobec niego przemocy lub groźby bezprawnej.

Za te przestępstwa grożą wysokie kary. I tak za naruszenie nietykalności cielesnej sołtysa wykonującego swoje obowiązki służbowe lub wobec „osoby do pomocy mu przybranej” podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych zgodnie z art. 222 Kodeksu Karnego **grozi grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3**.

Z kolei na mocy art. 223 KK: „Kto działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami lub używając broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego, dopuszcza się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę mu do pomocy przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych – **podlega karze pozbawienia wolności do lat 10**”.

Za znieważenie sołtysa albo osoby, która została „przybrana mu” do pomocy podczas pełnienia albo w związku z pełnieniem przez sołtysa obowiązków służbowych (tj. za wyzwiska, obelgi, a nawet gesty, rysunki, tekst podany do publicznej wiadomości zgodnie z normami obyczajowymi -

uznane za obelżywe) - na podstawie art. 226 KK **grozi kara grzywny, ograniczenia albo pozbawienia wolności do jednego roku.**

Z kolei art. 225 par. 1 i 2 KK przewiduje za udaremnianie i utrudnianie (tj. za zabranianie lub utrudnianie) przeprowadzenia kontroli ochrony środowiska oraz kontroli ochrony w zakresie inspekcji pracy przez funkcjonariusza publicznego lub osobę przybraną mu do pomocy w czasie lub w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych **karę pozbawienia wolności do lat trzech.**

Natomiast art. 224 par. 1 i 2 KK przewiduje karę pozbawienia wolności do lat trzech dla osoby która: „...przemocą lub groźbą bezprawną wywiera wpływ na czynności urzędowe organu administracji rządowej, innego organu pomocniczego lub samorządu terytorialnego”. Takiej samej karze podlega ten, kto stosuje przemoc lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia do podjęcia lub zaniechania prawnej czynności służbowej. Nie ma znaczenia, czy udało mu się to wymusić czy nie osiągnął celu. Kara grozi za samo wywieranie wpływu na sołtysa lub osobę, która została mu „przybrana” do pomocy w czynnościach służbowych.

Kary za wykorzystywanie funkcji

Trzeba jednak pamiętać, że z drugiej strony na funkcjonariuszach publicznych, a więc także na sołtysie ciąży surowa odpowiedzialność jeśli wykorzystuje swoją funkcje do czynów przestępczych, do których KK zalicza:

- łapownictwo bierne,
- płatną protekcję,
- przestępstwo urzędnicze.

Za łapownictwo bierne tj. za przyjęcie przez funkcjonariusza publicznego korzyści majątkowej, samo przyjęcie jej obietnicy, albo za żądanie korzyści majątkowej zgodnie z art. 228 KK **grozi kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8, przy czym za przyjęcie znacznej korzyści jest zagrożone karą pozbawienia wolności od 2 do 12 lat.**

Za płatną protekcję, tj. za podejmowanie się załatwienia sprawy w instytucji państwowej lub samorządowej z powoływaniem za wpływy na podstawie art. 230 KK **grozi kara pozbawienia wolności do lat trzech.**

Przestępstwo urzędnicze tj. przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązku urzędniczego przez funkcjonariusza połączone z działaniem na szkodę interesu publicznego lub prywatnego na mocy art. 231 **podlega karze pozbawienia wolności do lat trzech, a jeśli to przestępstwo miało na celu osiągnięcie korzyści majątkowej – to podlega karze pozbawienia wolności od jednego roku – do lat 10.**

Trzeba też pamiętać, że w polskim prawie karnym karze podlega nie tylko ten co łapówki bierze, ale i ten, kto je daje, czyli ten kto dopuszcza się tzw. łapownictwa czynnego. Zaś za dawanie łapówek funkcjonariuszowi publicznemu, obiecywanie ich, udzielanie mu korzyści majątkowej lub osobistej art. 229 KK przewiduje **karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.**

Joanna Iwanicka